

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 3323/2022
14.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Драгане Бољевић и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији су пуномоћници Славица Глишић Полић адвокат из ... и Снежана Станковић Цонић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Ваљеву, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 554/2021 од 20.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 14.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 554/2021 од 20.12.2021. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Вишег суда у Шапцу Гжрр1 554/2021 од 20.12.2021. године у делу првог става изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 484/19 од 22.09.2021. године у делу првог става изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилца тражила накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Ваљеву Ст 50/2010, у износу од 102.025,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 554/2021 од 20.12.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви странака за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 484/19 од 22.09.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Ваљеву Ст 50/2010 исплати тужилци износ од 436.745,00 динара у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилца тражила да се тужена обавезе да на износ од 436.745,00 динара исплати законску затезну камату од 02.10.2009. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да накнади тужилци трошкове парничног поступка у износу од 40.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате,

док је преко досуђеног а до траженог износа од 49.500,00 динара захтев тужиле за накнаду трошкова поступка одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 6.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 554/2021 од 20.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиле и тужене и потврђена пресуда Основног суда у Лозници Прр1 484/19 од 22.09.2021. године. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиле и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужиле је поднела одговор на ревизију.

Према наведеној одредби (став први), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

Наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната комфорном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, утврђеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године, чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи институ колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника).

Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Ваљеу Р4 Ст 101/2018 од 20.03.2018. године усвојен је приговор ради убрзања поступка и утврђено да је тужиле повређено право на суђење у разумном року у поступку стечаја ХК „Вискоза“ АД „Свила“ ДОО из Лознице. Закључком стечајног суда Ст 16/09 од 02.10.2002. године тужиле, као повериоцу у IV исплатном реду, признато је потраживање у укупном износу од 436.745,00 динара - главни дуг у износу од 172.113,00 динара и затезна камата, обрачуната применом комфорне методе до дана отварања стечајног поступка, у износу од 264.632,00 динара. Затезна камата до дана отварања стечајног поступка, обрачуната на главни дуг применом методе простог интересног рачуна, износи 162.607,00 динара а укупно новчано потраживање тужиле,

након таквог обрачуна затезне камате, износи 334.720,00 динара. Стечајни дужник је привредно друштво које послује са већинским друштвеним капиталом. Тужила у стечајном поступку није наплатила своје потраживање.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиле на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року. Тужена одговара за штету јер тужила, бивша запослена код стечајног дужника, без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужила своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете тужена ступа у поступак стечаја на место тужиле, и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда тужили је признато потраживање у одређеном новчаном износу, у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата обрачуната до дана отварања стечајног поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења означеног закључка. Том одредбом било је прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако што се фискна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом комфорне методе. Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. наведеног закона у делу који гласи: „применом комфорне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке у стечајном поступку је, применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена њена висина у износу од 162.607,00 динара.

Првостепени суд је досудио тужили накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда од 02.10.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о Уставном суду, означена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно - на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је и рок прописан чланом 61. тог закона за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа.

Другостепени суд је одбио жалбу тужене, али у образложењу донете пресуде није посебно ценио њене наводе да је потраживање тужиле, признато закључком стечајног суда, било нужно кориговати у делу обрачунате законске затезне камате у складу са одлуком Уставног суда (прерачунати је применом простог интересног рачуна) и чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду.

Изложено правно становиште првостепеног суда, чију исправност другостепени суд није ценио када је одлучивао о жалби тужене, по схватању Врховног касационог суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате комфорном методом. Обрачун камате комфорном методом практично представља обрачун камате на камату, што је супротно начелу забране анатоцизма садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што није дозвољено. Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна. У конкретном случају то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном утврђена укупна висина тужиљиног потраживања од 334.720,00 динара - главни дуг у износу од 172.113,00 динара и затезна камата у износу од 162.607,00 динара.

Имајући изложено у виду, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова тако што је одбио тужбени захтев за износ од 102.025,00 динара - разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом комфорне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписаној главници, те применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у другом ставу изреке.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у трећем ставу изреке.

Одлука о захтевима странака за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са члановима 153. став 2. и 154. ЗПП, имајући у виду делимичан успех тужене у том поступку и нужност трошкова тужиље за састав одговора на ревизију.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић